

דו בעוון רמאות והשתמשות מתשלום מיסים?

נר הנרדף

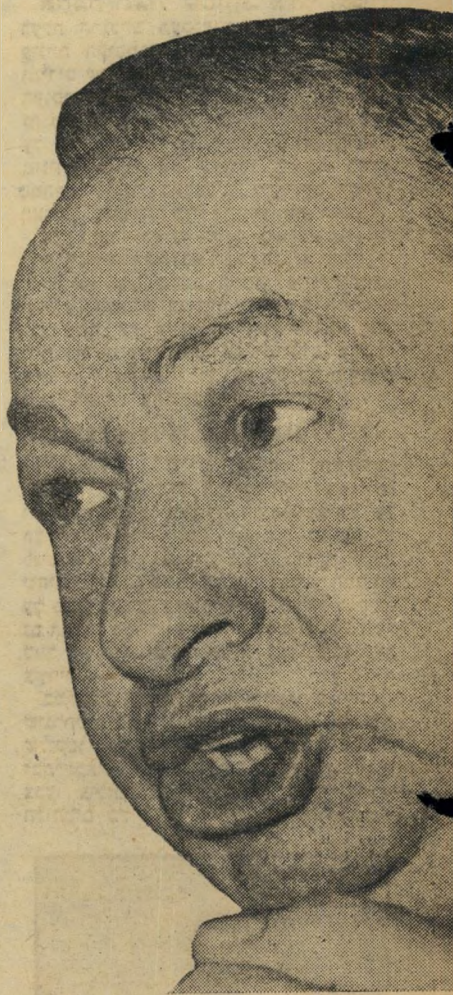
צרפת ושירותיה החשאיים הועמ-
שטרות העולמי, הועק. הכל כדי
שנמלט מגלותו, בהשאירו אחריו
פרנקים. אותה שעה, נמצא יוסף
ישראל — שתה, עישן, חיך והס-
נת ישראל מקלט מרדפיו הרבים.

רי שנכנסו הגרמנים לפאריס צלצל יואנו-
ביצ'י אל ד"ר סוקס, מנהל משלחת המסחר
הגרמנית בצרפת, שמשדרו היה במלון מגיס-
טיק, והודיע לו: בלי ספק דרושות לכם
גרוטאות מתכת לתעשיית המלחמה שלכם.
אני מוכן לספק לכם מדי יום ביומו חומר
בשחי של 200 מיליון פראנק, הגרמנים עשו
את ההסכם עם מיסיה ג'וזף, שבמשך שנה
סיפק לתעשיית המלחמה הגרמנית טונות
רבות של גרוטאות מתכת.

★ ★ ★

מיליארדים או סתם מיליונים?

מיסיה ג'וזף היהודי ראה חיים טובים
בחסות המשטר הנאצי. רכושו הלך ו-
התעצם, נאמד בארבעה מיליארדי פרנקים
צרפתיים (20 מיליון לירות ישראליות). יו-
אנוביצ'י עצמו טוען כי רכושו בתקופת ה-
משטר הנאצי הגיע רק ל-300 מיליון פראנק.
מכל מקום, לטענת מאשימיו, כשהרגיש
כי מפלות הציר מקרבות את קץ השלטון
הגרמני בצרפת, הפך יואנוביצ'י משרתם של
שני אדונים. הוא תמך בכספים בארגוני ה-
מחתרת הצרפתיים, עזר לשבויים ולצנחנים
לברוח מצרפת, סייע גם לכורחי מחנות ה-
עזורים. במכה של מסחר בגרוטאות היה

האיש הבורח

יוסף יואנוביצ'י נכנס למכונת של קרוביו בחיפה. תחילה
סתירוהו קרובים אלה מעיני העתונאים, נתנו לו להיפגש
עם רק אחרי שחטונות תבעה את הסגרתו לצרפת, בטענה של חשש לקלוקל היחסים עמה.

הגולה. אולם בטרם הצליחו להגיע אליו,
ברחה הציפור מהכלוב.

★ ★ ★

יוספר או לא?

יצר הצליח יואנוביצ'י להתחמק מ-
צרפת — זאת היא תעלומה גמורה. מה
שדוע הוא כי ביקש רשיון לשהיה של יו-
מיים בפאריס, השאיר בעיירת גלותו את
פילגשו החיננית ממוצא גרמני ואת חפציו
האישיים, כאילו היה בדעתו לחזור. בפאריס
הצטייד בתעודות מזויפות, חצה בעזרתן את
הגבול לשווייץ. שם חיכה לו דרכון מארוקאי
(לא מזויף) על שם יוסף לוי, בעזרתו הגיע
לשדה התעופה בלודי, שם הצהיר כי בכיסו
אלף דולאר.

ספק רב הוא אם אמנם יוסגר יואנוביצ'י
לדי משלחת צרפת. בין ישראל לצרפת אין
חוק הסגרת פושעים, ואפילו אם היה חוק
כזה ספק אם בית-משפט ימצא לנכון להסי-
גירו כאשר העבירות עליהן הוא מבוקש ב-
צרפת, אינן מהות בעירות לפי חוקי ישראל.

יכולתי לנסוע לאמריקה, אבל באתי לי-
ישראל כי כאן מולדתי, ואני רוצה לסייע
למדינה. הצהיר יואנוביצ'י בפני עתונאים.
"אין לך מה לעזור כאן, כאן כל הגרוטאות
שייכות לקרית הפלדה של סולל בונה, הסי-
ביר לו אחד העתונאים. אולם יואנוביצ'י לא
נראה מדוכדך. ביום בו הצהיר: "אני מוכן
לעלות קרבן על מזבח היחסים בין ישראל
וצרפת", אמר בשיחה פרטית: "לא יעיו
להסגיר אותי. אני יודע יותר מדי דברים על
כל מיני אנשים."

כוכבת בחוגי השלטון, התכחשו לו.
חמש שנות המאסר, שהיו למעשה רק
ארבע, חלפו. יואנוביצ'י יצא מבית-הסוהר
בריא ומלא רעיונות, בתקווה לשוב לעסקיו
מלפני המלחמה. אולם כאן הפעילה הממשלה
הצרפתית צו אדמיניסטרטיבי מיוחד — הוא
הוגלה לכפר נידח בשם מנד, בעל אוכלוסיה
של ששת אלפים תושבים. שם היה עליו ל-
התייב מדי יום במסגרת, כשבלשים עוקבים
אחר צעדיו.

הוא התגורר במלון היחיד שבכפר, תחת
משמר קדוני. כאשר רצה לצאת מהכפר היה
עליו להצטייד ברשיון מיוחד, שתוקפו לא
עלה על יומיים, מלחה בשוטרי-חרש.
לרפובליקה הצרפתית היתה סיבה טובה
לחשוש מהיהודי הקטן והגדול. גם כשהיה
גבולות הנידחת, הצליח יואנוביצ'י לגלגל
עסקים של מיליארדי פראנקים. באמצעות
השלטון ועשרות סוכנים, השכיל להקים רשת
ענקית של סחר במתכת ובגרוטאות מתכת.
לכאורה היו עסקיו כשרים בהתלל. הוא היה
רק מתווך ומומחה למתכות, שקיבל שכר
עמילות עבור עצותיו. אולם מאחורי העצות
התמימות הסתתרו עסקים מטוקפקים מאוד.

עושי דברו של יואנוביצ'י הקימו רשת
של חברות לעסקי מתכת בצרפת. לפי החוק
הצרפתי יש לשלם לממשלה 8% מס מכל
עסקת מתכת. אולם מס זה מוחזר כאשר
העסקה מיועדת לייצוא. חברותיו של יו-
אנוביצ'י היו מוכרות את המתכת זו לזו,
לשם ייצוא כביכול, מקבלות חזרה את סכומי
המס, בעוד שהמתכת לא היתה יוצאת מי-
גבולות צרפת.
עברו שש שנים עד אשר גילו שלטונות
האוצר הצרפתי מה מהות עסקיו של הסוחר

שולח משלוחי נשק למקומות נידחים בצרפת,
שם היה הנשק נופל בידי לוחמי המחתרת.

שעת שחרור אירופה היתה שעת תיור
ובוהו. ליואנוביצ'י היתה זו שעת הצלחה
מעין כמות. מחסני הגרוטאות שלו היו
מלאים. הוא המשיך לסחור — הפעם עם
בעלות הברית.

כאשר שככה במקצת סערת שכרון הנצחון
של צרפת, והצרפתים החלו לסלק את החש-
בונות עם משתפי-הפעולה למיניהם, הגיע
גם תורו של מיסיה ג'וזף לתת את הדין.
משפטו של יוסף יואנוביצ'י הפך אחו-
המשפטים הסנסציוניים ביותר בצרפת של אז.
מהלך המשפט, שנמשך חדשים רבים ואשר
בו הופיעו מאות עדי תביעה והגנה, מש-
תרע על פני חמישה כרכים עבי-כרס. עורך-
דינו של יואנוביצ'י, הנרי טורו — מי ש-
היה גם סניגורו של היהודי הרשל גרינשפן,
שירה והרג את יועץ השגרירות הגרמנית
בפאריס בשנת 1938 — יצא למסע ממושך
באירופה, אסף אלפי חתימות של יהודים
שישבו במחנות עקורים ואשר חתמו כי בזמן
המלחמה קיבלו סיוע מאת יואנוביצ'י.

בית-המשפט הצרפתי זיכה את יואנוביצ'י
מאשמת שיתוף-פעולה עם הנאצים. אולם
הוא מצא אותו חייב במסחר עם האויב ש-
פגע בבטחון המדינה. מיסיה ג'וזף נידון ל-
חמש שנות מאסר ולקנס של 50 מיליון
פראנק.

עולמו של יואנוביצ'י נחרב עליו בכת
אחת. הוא הוטל לכלא. אשתו ושתי בנותיו
הסתייגו ממנו ועזבוהו. בהיותו בכלא נר-
צחה אשתו בידי שודדים, לעיני בתו הבכורה.
כל ידידיו לשעבר, שעתה תססו עצמות מי

ימים או גיבור המחותרת

המשמשת הוכחה בידי יואנוביצ'י כי היה איש
1940. בתעודה מצויירים איש המהפכה הצרפתית
ת: הרפובליקה הצרפתית — חירות, שוויון, אחווה.